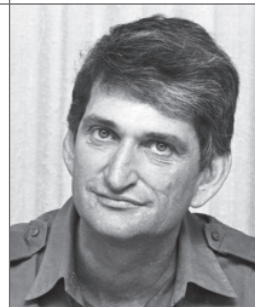

לחימת הגיס בגזרה המזרחית

הפעלת הגיס במלחמת שלום הגליל הוכיחה את נכונותה של התפיסה שלפיה אין דרך מעשית לנצח במלחמה ללא מהלכים קרקעיים וללא השתלטות על השטח וכיבושו. כמו כן היא הוכיחה שאין תחליף לכוחות המשוריינים

מבט על בקעת הלבנון - אזור הלחימה של הגיס הצפוני

אלוף (מיל') אביגדור
(ינוש) בן-גל

מפקד הגיס הצפוני במלחמת של"ג

מבוא

במהלך שירותי הצבאי זימן לי הגורל לפקד על שתי מערכות שריון גורליות. הראשונה, קרב ההגנה בצפון רמת הגולן במלחמת יום הכיפורים, כשהייתי מפקד חטיבה 7. השנייה, השמדת השריון הסורי בגזרה המזרחית במלחמת שלום הגליל במסגרת מתקפה של הגיס שעליו פיקדתי. הצלחתנו בקרב השריון בלבנון נבעה מכך שיישמו את תורת הלחימה של צה"ל כפי שגובשה במשך עשרות שנים ועברה, כמטען גנטי, ממלחמה למלחמה. לדבקות בתורת הלחימה נוספו ידע וניסיון שעיצבו את אופיו של הצבא ואת דמותם ואת רמתם המקצועית של לוחמיו.

יסודותיה של תורת הלחימה הנכונה הם: תכנון פשוט, הגדרת הרכב הכוחות, ציון יעדי הביניים והיעד הסופי, קביעת לוחות הזמנים להשגתם, הקרבה אישית, תעוזה, הרצון ליצור מגע עם האויב ולהשמידו, הזדהות מלאה עם הפקודות ועם המשימות והדבקות להשגתן. יחד עם זאת, וללא סתירה, יש לתכנן, לאלתר וליזום פעולות ומהלכים בהתאם למצבים בלתי צפויים.

ברמות האופרטיביות - כגון אוגדה, גיס ופיקוד - על המפקדים לדבוק במטרות המלחמה ולשאוף להשיגן בכל מחיר ולהרחיבן ככל שניתן. מפקדים שנמצאים קרוב לאירועי הקרבות ובמגע עם האויב - זכותם לסטות מהתוכניות ולשנות את ההוראות של הדרגים הבכירים, אם הן הופכות לבלתי רלוונטיות ועלולות בכך להכשיל מהלכים מבצעיים עקב השתנות המציאות.

מעל לכול יש לתת פקודות בשפה צבאית פשוטה ומובנת. מצאתי לנכון להדגיש כבר בפתח דבריי את העקרונות האלה ואת דפוסי ההתנהגות בתכנון ובלחימה לאור תוצאותיה של מלחמת לבנון השנייה - מלחמה שלדעתי משהו בסיסי השתבש בה, כגון סטייה חמורה מתורת הלחימה של צה"ל ומתורת המנהיגות הקרבית והמצביאות. תפיסת עולם שלמה, שגובשה, צמחה והבשילה לאורך שנים רבות, שנות דור, נמחקה במשיכת קולמוס וכלאחר יד. בני דורי התברכו באוצר שלא יסולא בפז, והוא הזיכרון והניסיון שרכשנו משחר שירותנו הקרבי. במלחמת ששת הימים היינו מפקדי פלוגות צעירים, במלחמת ההתשה כבר פיקדנו על גדודים, במלחמת יום הכיפורים היינו מפקדי חטיבות שהיו מוקד ההתעניינות אצל כל דרגי הפיקוד. המשכנו לפקד על אוגדות ועל פיקודים מרחביים, ואני, לאחר שסיימתי למלא את תפקיד אלוף פיקוד הצפון, התמנית למפקד גיס משוריין שלחם במלחמת לבנון הראשונה.

הלקחים ממלחמת יום הכיפורים

אף שהתבקשתי לכתוב רק על קרבות הגיס, אני חש

חובה להרחיב מעט ולספר את מלחמתה של חטיבה 7 במלחמת יום הכיפורים כדי להמחיש כי אפשר לנצח גם בקרב שהוא לכאורה אבוד, כל עוד דבקים ביסודות הקרב הנכונים ודבקים במשימה.

כשפרצה מלחמת יום הכיפורים, נערכה החטיבה לקרב נגד הדיוויזיות הסוריות במרכז רמת הגולן ובצפונה. תורת הלחימה להגנת הרמה קבעה בצורה מפורשת שקו המגע הוא גם קו העצירה. בהתאם לתפיסה המוזרה והתמוהה הזאת אמור היה קרב ההכרעה להתנהל ממש על קו הגבול מתוך המוצבים, בעוד יחידות הטנקים מפוזרות ביניהם. זו הייתה תפיסת לחימה נוקשה וחסרת גמישות. כאשר החלו הסורים בהסתערותם, קרסה בתוך זמן קצר המגנה בדרום הרמה, וחטיבה 188 נשטפה וחוסלה בקרב אבוד וחסר סיכוי מראש.

כאשר הופעלה חטיבה 7, הבנתי שהסיכוי היחיד לבלום ולהשמיד את הכוחות הסוריים נעוץ בשינוי תפיסת ההגנה. תוך כדי תנועת הכוחות למגע, תחת הפגזות סוריות כבדות מאוד, החלטתי להיערך במסגרת מרחב מוגן וגמיש, שיוכל להגיב בתמרון ובאש למהלכי האויב. כמו כן הבנתי שבמלחמה אמיתית, כפי שהחלה להתפתח ב-6 באוקטובר, לקו הגבול לא יהיה ערך צבאי כלשהו. השמדת שריון

ברמות האופרטיביות על המפקדים לדבוק במטרות המלחמה ולשאוף להשיגן בכל מחיר ולהרחיבן ככל שניתן

האויב - כך תיכנתי - תיעשה בשטחנו במקומות הנכונים מבחינה טקטית. במילים אחרות, השאיפה הייתה להיות מחובר לשטחים הנכונים ולקראו בעוד מועד את מהלכי האויב ולאתר את מאמצו העיקרי תוך כדי הקרב המתפתח.

מרחב ההגנה, שעוצב תוך כדי הלחימה, כלל את הקו הקדמי, את מערכת מוצבים שנבנו בתום מלחמת ששת הימים לאורך הגבול, מתוגברים במחלקות טנקים. משימת הכוחות הייתה להשהות את התקפות האויב ולדווח על היערכותו ועל כיווני תקיפתו, ואם ניתן הדבר, להעריך היכן נבנה המאמץ העיקרי של הדיוויזיות הסוריות. המערך השני נבנה מריכוזים גדודיים של החטיבה שנערכו על תוואי השטחים השולטים בעורף המערך הקדמי, ומשימתם הייתה להכיל את הכוחות התוקפים ולהשמידם בשטחים שנקבעו מראש תוך כדי לחימה חזיתית וללא פשרות. על בסיס הריכוזים הגדודיים נבנה בפועל קו העצירה האחרון של המערך החטיבתי שעליו נערכו קרבות ההכרעה המרים בשלבי הלחימה. בעומק קו העצירה נערכה

העתודה - כוח קטן שכלל טנקים בודדים. כיתור החטיבה ותקיפתה מהאגף הפכו לאיום אמיתי כשהסורים הבקיעו בדרום הרמה, וחלק מכוחם התפצל ונע צפונה למרכז הרמה ולכיוון נאפח. בניגוד לתפיסתי העקרונית, שאסרה לפצל את המסגרות הגדודיות, נאלצתי להעביר פלוגת טנקים שתבלום את ההתקפה שהחלה בדרום.

פלוגת הסיור, הרכובה על נגמ"שים, נעה לאורכו ולרוחבו של המרחב המוגן, עד שנקלעה לחימה עקובה מדם עם גדוד קומנדו שפרץ באגף הצפוני ובתפר גבול הגזרות עם חטיבת גולני.

בקרבות הבלימה לחמו החטיבה והכוחות שהיו תחת פיקודה נגד עוצמה סורית חסרת תקדים בהיקפה ובנחישותם של הסורים להבקיע ולכבוש גם את צפון הרמה.

הכוחות התוקפים בארבעת ימי ההגנה בין 6 באוקטובר ועד צהרי 9 באוקטובר כללו שלוש חטיבות חי"ר, חטיבה אחת ממוכנת, שלוש חטיבות טנקים, כוח חלוץ של דיוויזיה מטכ"לית מספר 3 וכוחות שריון מרוקאיים. ההסתערות נתמכה בהרעשות הארטילריה הסורית, שפעלה ביעילות ובדייקנות רבה, שהרי חרמון היה כבר בידיהם מהיום הראשון, וממנו צפו הסורים על כוחותינו. בשיא המתקפה המטכ"לית, שחתרה להבקיע ולהכריע סופית את קו ההגנה, הומטרה על כוחותינו המותשים אש תופת מ-20 גדודים, שהם כ-360 קנים, שרוכזו בעורף הדרג המסתער. רסיסי הפגזים המתפוצצים עשו שמות בכוחותינו ואיפשרו לטנקי האויב לכרסם ולערער את כוחותינו בשטח.

בשארית כוחם, בקרבות טנקים פנים אל פנים, הצליחו המג"דים, המ"פים, מפקדי המחלקות וצוותי הטנקים לבלום כ-570 טנקים שתקפו במשך ארבעה ימים את המערך החטיבתי באגפים ובחזית. עם תום הלחימה השאיר האויב בשדה הקרב כ-370 טנקים פגועים ועוד 150 כלי רכב מושמדים מסוגים שונים. הניצחון הושג כתוצאה מהלחימה ללא פשרות ומהעקשנות שגילו הלוחמים. המחיר היה איום. במלחמת יום הכיפורים היו לחטיבה ולכוחות שלחמו תחת פיקודה 263 נפגעים, מתוכם 131 הרוגים, 12 נעדרים ו-157 פצועים. רובם נפלו ונפצעו בשבוע השני של חודש אוקטובר 1973.

בתום מלחמת ההתשה בתעלה האמנית שצפויה מערכה נוספת וכי הפסקת האש שנכנסה לתוקפה באוגוסט 1970 תהיה זמנית. האמנתי לכל מילה שאמר נשיא מצרים, ובמשך שנה ארוכה ומפרכת הכנו את הכוחות ואת המפקדים למלחמה הבאה, וזו אכן לא בוששה לבוא. החטיבה התייצבה בשדה הקרב כמכונת מלחמה ממורקת ומשומנת, חדה כתער, מאומנת ומקצועית ועם מיטב המפקדים שחיל השריון ידע לגדלם. אנו בחטיבה השקענו את כל מרצנו להכינס ליום הדין, והם לא איכזבו. על

מרכבה במלחמת שלום הגליל: טבילת אש ראשונה לטנק הישראלי החדש | הרעיון המרכזי בתוכנית הגיס היה - בשלב הראשון - לתקוף ולהשמיד את השריון הסורי בגזרה המזרחית של לבנון באמצעות ריכוז האוגדות למתקפה גיסית נגד דיוויזיה משוריינת מספר 1

We are the champions, my friends
And we'll keep on fighting till the end
We are the champions
We are the champions
No time for losers
Cause we are the champions of the world.

ההתפתחויות ערב מלחמת שלום הגליל

מלחמת שלום הגליל, בניגוד בולט למלחמת יום הכיפורים, הייתה מלחמה יזומה, שתוכננה מראש, ומהלכה המבצעיים תורגלו בשטחי האימונים בפיקוד הצפון במשך שנה. ברמה האופרטיבית נבחנה המלחמה על שלל מרכיביה ומהלכיה באמצעות משחק מלחמה רחב ומעמיק שקוים במטה הכללי. לפי מיטב שיפוטי, גם אם לא כך הוגדרה האסטרטגיה הכוללת של המערכה בלבנון, המטרה המדינית ארוכת הטווח - והיומרנית לטעמי - הייתה לסלק את אש"ף מלבנון, לכרות ברית שלום עם מדינה ערבית נוצרית ולשחרר את לבנון מעולה של סוריה. מבחינה פורמלית נוסחה הכוונה הזאת במונחים כגון הוצאת יישובי גבול הצפון מחוץ לטווח הארטילרי, השמדת אש"ף ויצירת מציאות צבאית חדשה, שתגרום לנסיגת חיל המשלוח הסורי באמצעות תמרון כוחותינו באגפו הימני, מעין

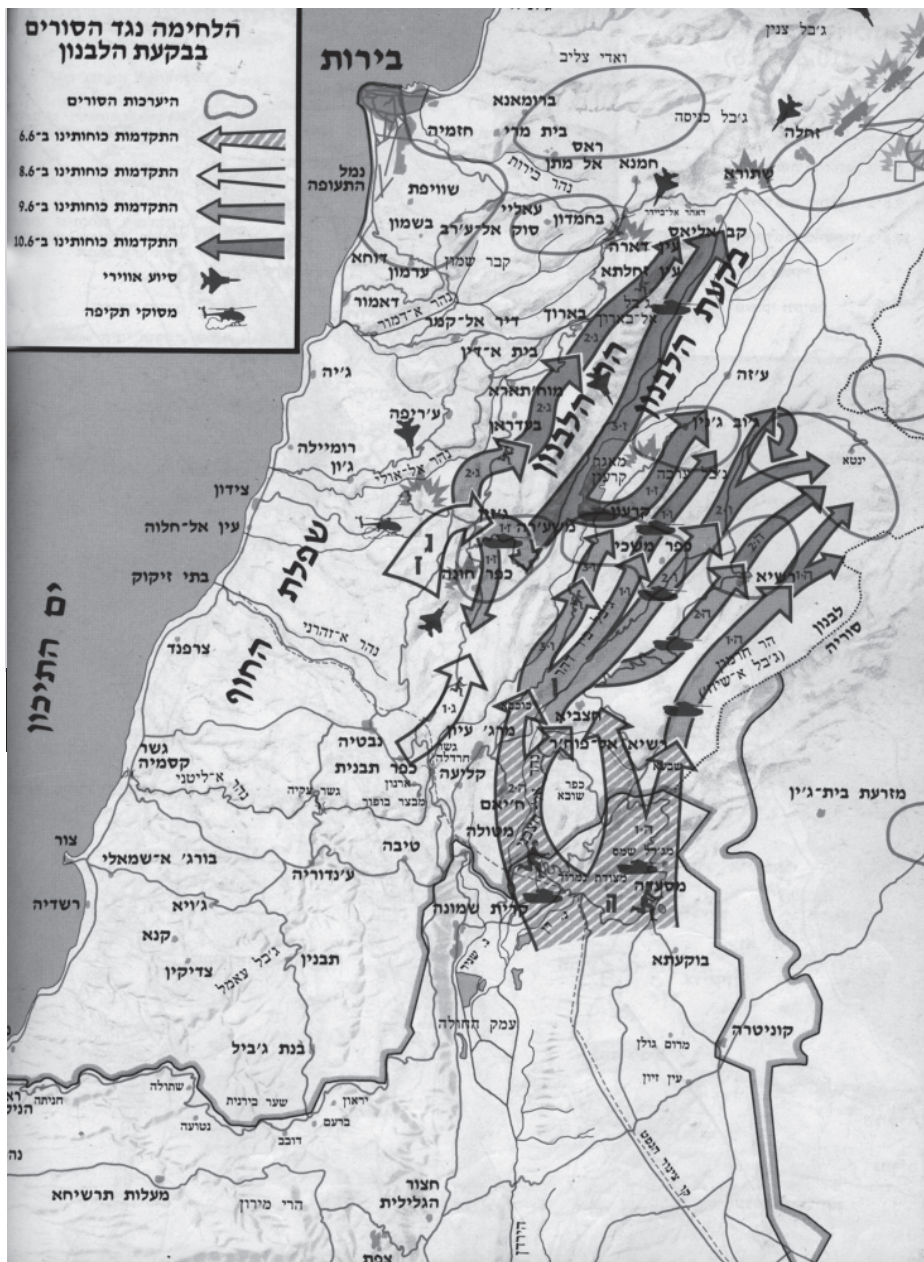
מלחמת שלום הגליל, בניגוד בולט למלחמת יום הכיפורים, הייתה מלחמה יזומה, שתוכננה מראש, ומהלכיה המבצעיים תורגלו בשטחי האימונים בפיקוד הצפון במשך שנה

כאמור, אחד הגורמים להצלחה הוא הסיוע הארטילרי שניתן במשך כל קרב הבלימה לכוחות שנאבקו מול גלי ההסתערות הבלתי פוסקים של האויב. מפקד הסיוע החטיבתי, אריה מזרחי, מהקצינים הטובים ביותר שהכרתי, צורף אלינו למזלי הטוב כמה שבועות קודם לכן והפגין גאוניות יוצאת דופן בהפעלת האש, ומאז לא נפרדו דרכינו. שמחתי להיעזר בו בכל הזדמנות בעתיד, כשהייתי אלוף פיקוד ומפקד גיס. הוא היה פגניני, מנצח ארטילרי אמיתי.

מילות השיר המפורסם "אנחנו האלופים, חבריי" ששר פרדי מרקורי (להקת "קווין") מבטאות אולי יותר מכול את אופיה של חטיבה 7 ואת רוח הלחימה שלה:

מערך ההתרעה הקדמי פיקד ולחם בגבורה אישית יוצת דופן יאיר נפשי, מג"ד מחטיבה 188, שלחם במסגרת החטיבה מתחילת המלחמה ועד סופה בתל-שמש. במערך הבלימה העיקרי הכריעו את תוצאות הבלימה מפקדי הגדודים יוס אלדר, שפונה לאחר שנפצע וחזר, אביגדור קהלני, שבלם, כמעט בגופו, את המאמץ הסורי הראשי בגזרה המרכזית, כאשר הכול נראה אבוד ופרוץ.

בצהרי 9 באוקטובר נהרג משולם רטס, מפקד גדוד מוקטן, שאחרי בלימה מוצלחת בגזרה הצפונית של קו הבלימה תקף את כוח החלוץ של העתודה המטכ"לית הסורית. יוסי בן-חנן הגיע עם שתי פלוגות בזמן הנכון כדי לבלום את ההבקעה הסורית באגף הדרומי של קהלני. הוא נפצע כמה פעמים, ולמרות הפצרותיי סירב להתפנות. לאחר שבועיים, בקרב על תל-שמש, נפגע אנושות וחולץ על-ידי צוות מסיירת מטכ"ל. מאיר זמיר, עם פלוגת טנקים, איבטח את המערך מדרום והשמיד בקרב מזהיר ומקצועי 50 טנקים שניסו לנתק את כוחותינו מדרום. אורי קרשני, מפקד פלוגת הסיוע, לחם נגד גדוד קומנדו מוקטן באגף הצפוני, נהרג, ועימו נהרגו 23 לוחמים נוספים. הפלוגה חדלה להיות יחידה לחמת.

תמרון נוסח חניבעל באלפים - במקרה שלנו דרך הרי השוף בלבנון. האירועים המכוננים במהלך 1981, כשנה לפני היציאה למלחמה, היו מעין מבוא למה שעתידי היה להתרחש. האירוע העיקרי היה חיזוק הקשרים - כולל אלה הצבאיים - עם המחנה הנוצרי-מרוני בלבנון. השקענו הרבה מאוד משאבים כדי שיוכלו לעמוד במאבק שניהלו נגד המחנה המוסלמי-סורי.

הכרתי אישית את מנהיגי המחנה הנוצרי הצעירים, ובין חבריי היו דני שמעון ובשיר ג'מאיל, לעתיד נשיא לבנון שעתידי היה להירצח בספטמבר 1982 על-ידי הסורים במהלך המלחמה. חיזקנו וגיבשנו את הקשר עם אזור דרום לבנון בתחום הצבאי והכלכלי. המונח "הגדר הטובה" ביטא את מרקם היחסים המיוחדים שנבנו באזור הדרום, מרחב שהיה תחת פיקודו של הקצין האמץ והפטריוט הלבנוני האמיתי, רס"ן חדד, חבר וידיד יקר שהקריב את בריאותו ואת חייו למען לבנון העצמאית ושיתוף פעולה עם ישראל באבטחת הגבול הצפוני ומניעת חדירתן של יחידות מתאבדים ליישובי הצפון. בין היתר התאפשר הדבר כתוצאה מהסיום המוצלח של מבצע ליטני במרס 1978, שבין יתר הישגיו האחרים יש למנות גם את איחוד המובלעות הנוצריות המבודדות בדרום לכדי רצועת ביטחון אחת. נוצר שטח רצוף, ידידותי, שהפך למרכיב בעל חשיבות אסטרטגית ונכס בתפיסת הביטחון של צה"ל. אני זוכר היטב, גם היום, את דברי שר הביטחון, עזר ויצמן, ערב מבצע ליטני: "ינוש, בתום המבצע אני רוצה לנסוע ברכב רך' מהים עד החרמון". אזור החיץ ננטש אחרי כ-22 שנים, בשנת 2000. הייתה זו החלטה הרת אסון של אהוד ברק, שמשמעותה הייתה לפרוש, סופית ומרצון, מההישג החשוב ביותר בלבנון שהיה לנו אי פעם.

באפריל 1981 הפיל חיל האוויר כמה מסוקים סוריים שנשארו צוותי קרב. תגובת הסורים הייתה מהירה: הם פרסו בלבנון, לראשונה, סוללות של טילי קרקע-אוויר. כעבור זמן קצר פתחו כוחות אש"ף במתקפה ארטילרית חסרת תקדים בעוצמתה ובהיקפה לעבר רוב היישובים בצפון. קריית-שמונה ונהריה ספגו את מרב הפגיעות, ותושביהן החלו לנטוש בהמוניהם את הערים המופגזות - תופעה חדשה שלא ידענו עד אז.

בשבוע השני לקרב הארטילרי בצפון הצגתי ביוזמתי לרמטכ"ל, רפול, תוכנית מבצעית לכיבוש לבנון. המבצע כלל שני שלבים עיקריים. הראשון, כיבוש כל השטח עד נהר הזרני ובשלב השני, השתלטות על השטח עד נחל האוואלי. חשתי שרפול אהב את המתווה המבצעי וסיכמנו שהרמטכ"ל יציגה בפני ישיבת הממשלה. לפני צאתי מביתו, זרק הרמטכ"ל באוויר כלאחר יד: "ינוש, תצטרף אלי עם כל

כששאל ראש הממשלה ושר הביטחון, מנחם בגין, את הרמטכ"ל "מה עושה כאן אלוף פיקוד הצפון?", הייתה תשובתו קצרה ופשוטה: "הוא רוצה להציג לפניכם תוכנית לכיבוש לבנון". בתדהמה הופנו מבטי השרים אלי. הצגתי את התוכנית בצורה סדורה ומנומקת, בלי שאיש מהשרים הפריע לי, תופעה יוצאת דופן כשלעצמה. בסיום דבריי נשטפתי בצונאמי של ביקורת, של שאלות ושל הערות. ראש הממשלה נעל את הדיון באומרו שאין צורך לקבל עכשיו החלטות הקשורות או הנגזרות מהדברים שאמרת או מהמצב הקשה בצפון.

שר הביטחון החדש, אריאל שרון, נכנס לתפקידו לאחר הבחירות לכנסת ה-10 (שהתקיימו ביוני 1981). בסוף אוגוסט הוא ביקר בפיקוד הצפון

כששאל ראש הממשלה ושר הביטחון, מנחם בגין, את הרמטכ"ל "מה עושה כאן אלוף פיקוד הצפון?", הייתה תשובתו קצרה ופשוטה: "הוא רוצה להציג לפניכם תוכנית לכיבוש לבנון"

העזרים ונטוס יחד לירושלים. דרך אגב, זאת תהיה טיסת מכשירים כהכנה לחידוש רישיון הטיס שלי. תשב לידיי. נפלו עלי השמיים. מי כמוני, בעל ותק טיסה עם רפול, ידע את משמעות המילים הנאיביות האלה לכאורה. ועוד טיסת מכשירים!

טנקי מרכבה בשטח בנוי בלבנון | כל המאמצים להימנע מלתקוף את הסורים עלו בתוהו

בלבנון בעוצמה כוללת של שלוש אוגדות בפיקוד עצמאי של גיס משוריין ומוכנות לפרוץ לבקעת הלבנון הצפונית.

המערכה בלבנון כללה את האירועים הבאים: פרוץ הלחימה, השמדת הטק"א, השמדת המערך הסורי, הפסקת האש ב-11 בחודש, שלב הזחילות לעבר כביש ביירות-דמשק בגזרה המרכזית, כיבוש מזרח ביירות בין 20 ל-28 ביוני, כיתור מערב ביירות ביולי, כרסום בשטחה של מערב ביירות באוגוסט וחתמת ההסכם ליציאתם של הכוחות הסוריים ושל אש"ף מביירות הנצורה. ב-14 בספטמבר נרצח בשיר וב-16 בספטמבר החל הקרב לכיבוש מערב ביירות. בסוף החודש יצאו אנשי אש"ף מביירות, ובהם ערפאת, ולאחר מכן יצאו מהעיר גם חיילי צה"ל והחליפו אותם כוחות בין-לאומיים.

אחד הלקחים המשמעותיים ביותר של מלחמת יום הכיפורים בתחום הארגון המבצעי היה שיש להקים את הגיס. הלקח הזה הוסק בעקבות הכשלים, התקלות ואי-ההבנות בין מפקדת הפיקוד, הנמצאות אי שם רחוק בעורף ומחוץ לתמונת הקרב, לבין הדרגים הלוחמים. לזמן יש משמעות שונה בעת לחימה: האירועים הם מהירים, המציאות משתנה בפרקי זמן קצרים, הדינמיקה מואצת, הזדמנויות באות וחולפות מהר, וחלון הזמן לניצול שגיאות האויב הוא מוגבל מאוד. קשה להכריע את המערכה הצבאית היבשתית בשליטה מרחוק, המפקד צריך להיות נוכח במקום, לדעת היכן ומתי ליצור נקודות כובד באמצעות ריכוז הכוחות ומתי לפצל ולרכז את העוצבות מחדש. פלאי הטכנולוגיה, כפי שהוכח במלחמת לבנון השנייה, יוצרים אשליה של נוכחות,

קשה להכריע את המערכה הצבאית היבשתית בשליטה מרחוק, המפקד צריך להיות נוכח במקום, לדעת היכן ומתי ליצור נקודות כובד באמצעות ריכוז הכוחות ומתי לפצל ולרכז את העוצבות מחדש

שאחזור למלחמה כשתפרוץ בתפקיד של מפקד הגיס הצפוני. הרמטכ"ל קיים את ההבטחה הזאת במלואה ומהר יותר מכפי שציפיתי. מתוך ניסיוני ראיתי נכוחה שהדרך היחידה להדביר את הטרור בצפון לפרק זמן משמעותי תהיה אך ורק באמצעות מהלך צבאי קרקעי רחב היקף. התעקשתי לקבל תפקיד פיקודי. לא רציתי לפספס את המלחמה.

פרוץ מלחמת שלום הגליל

המלחמה החלה ב-6 ביוני 1982, ולדעתי הסתיימה עם יציאת צה"ל מביירות המערבית וכניסת הכוח הבין-לאומי בסוף ספטמבר. המהלכים העיקריים של המתקפה כללו: תנועה ולחימה צפונית בגזרה המערבית, בצירי החוף, דרך מחנות הפליטים לעבר היעד המערכתי הסופי, מזרח ביירות, בעוצמה של שלוש אוגדות, כולל נחיתה מהים שהתבצעה צפונית לצידון; ניסיון לכתר את הכוחות הסוריים דרך רמת השוף הדרונית בעוצמה של אוגדה בגזרה המרכזית ולחימה לכיבוש ציר ביירות-דמשק; השמדת הכוחות הסוריים בבקעת הלבנון, לפי פקודה בלבד, ואחרי השמדת סוללות הטק"א הסוריות

וביקש מייד ללמוד את התוכניות האופרטיביות של הפיקוד. עיקר תשומת ליבו התמקדה בתוכנית שעסקה בלבנון ושהוצגה לממשלה בעת שהיה שר החקלאות. אחרי עיון מעמיק וקבלת סקירות משלימות מקציני המטה הפנה השר את ראשו לעבר הרמטכ"ל ואמר: "רפול, התוכנית הזאת מוכרת לנו מהיכנשהו, הלא כן?" ואז פנה לכל הנוכחים וביקש להרחיב ולשנות את היעדים האסטרטגיים של התוכנית הרחק צפונה. לקראת הסיום ביקש ממני לדבוק בנוהלי עבודת מטה מסודרים. הוא לא אהב, בלשון המעטה, את קיצורי הדרך ואת פנייתנו הישירה לממשלה. כוונתו הייתה מקובלת וברורה: את התוכנית יש לגבש בפיקוד, לאשר במטה הכללי, להציגה לאישור שר הביטחון ורק בסוף כל התהליך היא מובאת לדיון בממשלה לקבלת הסכמה עקרונית. מדובר תהליך ארוך ומייגע, שניסינו לקצרו לאור הנסיבות המיוחדות שנוצרו בחודש יולי. עד היום אני מאמין שאחרי 10 ימי קרב ארטיילריים בדרום לבנון, שבמהלכם ירו המחבלים 1,870 טילים לשטח ישראל, הייתה הצדקה מלאה לצאת למלחמה כפי שהצגתי לממשלה. אחת הסיבות לדחיית המלצתי נעוצה בעובדה שבאותו קיץ דרמטי לא היה למדינת ישראל שר ביטחון במשרה מלאה.

בספטמבר 1981, אחרי כארבע שנים בתפקיד אלוף פיקוד הצפון, סיימתי את תפקידי, ובמקומי מונה אמיר דרורי, ידיד קרוב ושותף עיקרי לבלית הסורים ברמת-הגולן במלחמת יום הכיפורים. טרם צאתי לגלות הכפוייה בארצות-הברית ולפני עלייתי למטוס "סגרת" עם הרמטכ"ל בתקיעת כף מחייבת

הפיקוד הופך להיות וירטואלי, וכתוצאה מכך מסכן את התנהלות הלחימה. הדוגמה הבולטת ביותר לעיוות תפיסת הפיקוד במלחמת לבנון השנייה הייתה שמפקד אוגדה משוריית פיקד מראש פינה על כוחותיו שלחמו בלבנון, מרחק שהוא זהה למרחק שבין מפקדת הפיקוד לאותו אזור לחימה אוגדתי. מפקד בכיר אמר לי, לתדהמתי, שמבחינתו, לאור הטכנולוגיה הקיימת, מפקדת החזית יכלה להתמקם ב"בורר" בתל-אביב ומשם לפקד על הקרב. כאן גם המקום להזכיר שערב מלחמת לבנון השנייה בוטלו מפקדות הגיס. אני מניח שאילו הייתה מלחמת לבנון פורצת שנה מאוחר יותר, הרי בהמשך לתפיסה שהטכנולוגיה מחליפה את המפקד ואת מיקומו לא היה זכר למפקדות אוגדתיות ולאוגדות.

הרעיון המרכזי בתוכנית הגיס היה - בשלב הראשון - לתקוף ולהשמיד את השריון הסורי בגזרה המזרחית של לבנון באמצעות ריכוז האוגדות למתקפה גיסית נגד דיוויזיה משוריית מספר 1. השלב השני כלל ניצול ההצלחה, התקדמות ורדיפה אחרי הכוחות הסוריים הנוסגים. השלב השלישי כלל היערכות לבלימת דיוויזיה משוריית מספר 3 וכוונת להמשך תנועה, הרחק צפונה, לעבר בעל-בק - מהלך שהיה מותנה באישור הממשלה.

בניגוד לדעת המטה הכללי, המלצתי לתקוף בראש ובראשונה את הצבא הסורי מייד עם תחילת הלחימה. ההמלצה הזאת הייתה מבוססת על הנחת היסוד שכל עוד לא יוכרע הכוח החזק בלבנון, הישגיו האחרים יהיו מוגבלים וטקטיים בלבד. אולם משיקולים מדיניים התקבלה ההחלטה שלא לתקוף את המערכים הסוריים בפתחת המלחמה. שר הביטחון הסביר שישעון החול יתחיל להתרוקן לא בזמן שנילחם במחבלים, אלא רק ברגע שההתרחשות תהיה בינינו לבין הסורים". עם זאת כולם הסכימו שצריך יהיה לפתור את הסוגיה הסורית ולסלקם מלבנון בדרך כלשהי. כאמור, הוחלט לאגפם ממערב לכיוון כביש ביירות-דמשק באמצעות אוגדת הפלדה בפיקודו של מנחם עיני.

וכך הסביר שר הביטחון את המהלך הזה: "הממשלה קיבלה החלטה לאפשר תנועה פנימה לכיוון כביש ביירות-דמשק... היו לה שתי מטרות: אחת להוות איום על עורף הכוחות שנמצאים בבקעה... היה ברור שהסורים, החלטתם נחושה להחזיק בקיים בידיהם, ואז חשבנו שאנחנו נבוא לכיוון כביש ביירות-דמשק ונהווה איום לפעולה מאחור, שוב, בתקווה שנימנע מתקיפה של הסורים, תקיפה ישירה". אולם כל המאמצים להימנע מלתקוף את הסורים עלו בתוהו. שני אירועים גרמו למהפך: התקפת-נגד סורית בגיזין לעבר כוחותינו ובלימת ההתקדמות של אוגדת הפלדה בעין-זחלתא, באגף המערך הסורי. הוחלט להפעיל את חיל האוויר כדי

לסייע לכוחות לפרוץ דרך המתחם הסורי, אולם הרמטכ"ל התנה את הפעלת חיל האוויר בתקיפה מוקדמת של סוללות הטק"א הסוריות. השמדתן ב-9 ביולי נחשבת גם היום לאחד המבצעים המוצלחים ביותר של החיל. בכך תמה תקופת ההמתנה של הגייס: נוצרו התנאים לתקוף את הסורים. המהלך האוגף נכשל סופית.

הגיס נכנס למערכה

הגיס כלל את הכוחות הבאים: אוגדת סיני בפיקודו של תא"ל עמונאל סקל ובה שתי חטיבות טנקים, גדוד צנחנים, גדוד חי"ר, גדוד הנדסה, פלוגת סיור ואגד ארטילרי; אוגדת גיורא ובה שלוש חטיבות טנקים, חטיבת צנחנים מוקטנת, כוח חי"ר מבה"ד 1, גדוד הנדסה, אגד ארטילרי וכוח נ"מ; כוח בפיקודו של תא"ל דני ורדי ולאחר מכן כוח בפיקודו של תא"ל יוסי פלד שהחליפו. הכוח כלל חטיבת טנקים מבית הספר לשריון, חטיבת נ"ט רכובה, גדוד צנחנים וגדוד טנקים. אוגדת עידן בפיקודו של תא"ל תמיר יום טוב, ובה שלוש חטיבות טנקים, נותרה בעתודה הפיקודית.

במפקדת הגיס היו סגן המפקד, אלוף אהוד ברק;

הרעיון המרכזי היה לתקוף בכל הצירים ובמקביל להשמיד את שריון האויב מטווחים רחוקים, להסתער תוך תנועה ואש, לאתר נקודות תורפה במערך הסורי כדי להוציא משיווי משקל מהר ככל האפשר ולאבטח את האגף המזרחי מפני התקפת-נגד של דיוויזיה 3

הרמ"ט, תא"ל עמרם מצנע; קצין אג"ם, אל"ם אורי ירון; הקמ"ן, סא"ל איתמר גויק; קצין הסיוע הארטילרי, אל"ם אהוד אברמסון; קציני הסיוע האווירי, תא"ל שמואל ויתא"ל רן פקר; קצין ההנדסה, יהושע הראל; קצין הקשר, אל"ם מנחם מיארה; קצין התחזוקה, אלפסי אלברט; קצין השלישות, אל"ם צביקה לוי.

בזמן שפיקדתי על הגיס קיבלתי עזרה רבה ועידוד משני ידידי הקרובים, תא"ל אריה מזרחי, קצין תותחנים ראשי, ותא"ל רמי דותן, קצין תחזוקה ראשי. גם הפעם הפליא אריה במעשיו. בכל פעם שנקלענו לצרות, הוא היה מופיע לידי ובאמצעות כוח האש הארטילרית היה נותן את המענה המתאים. רמי הפך עולמות כדי שנקבל בזמן את התחמושת, את הדלק ואת המזון.

התקפת הגיס החלה ב-10 ביוני בבוקר. תקפנו

את המערך של דיוויזיה 1 באמצעות מספר רב של מאמצים ובמקביל. הכוונה הייתה להשמיד את שתי חטיבות הטנקים הקדמיות בהתקפה חזיתית לרוחב כל הגזרה תוך ניצול כל הצירים ההרריים. במקביל התכוונו להתקדם צפונה ממערב לאגם קרעון, לעבר כביש ביירות-דמשק. באגף המזרחי תיכננו לפרוץ לעבר הדרג השני של הדיוויזיה.

החלטתי לשלוט מקרוב על קרב השריון בשריון. התמקמתי עם חפ"ק מצומצם על רכס גבוה ששלט על כל המרחב מאגם קרעון ועד השטח ההררי בקרבת גבול לבנון-סוריה, הרחק במזרח. הנוף שנגלה לפנינו הדהים את כולנו ביופיו. הכוחות המתמרנים היו פרוסים מתחתנו, והשליטה על הקרב הייתה מושלמת ומלאה. היה מדהים לצפות בגייס שלם תוקף ברוחב גזרה של כ-12 ק"מ. זו הייתה ממש חגיגה לעיני כל איש צבא, ובמיוחד לנו, קציני החפ"ק.

הלחימה הייתה קשה. הסורים, כהרגלם, לחמו היטב והזרימו כוחות חי"ר, קומנדו ויחידות טילי נ"ט כדי לתגבר את מערכם. הסורים נערכו בקרבת מוצא הצירים ההרריים לשטח הפתוח ושלטו עליהם באש טנקים, בטילי נ"ט ובארטילריה. המעבר מתנועה במבנה של שדרות מסע למבנה תקיפה היה איטי ובוצע בסיוע אש ארטילרית כבדה. אוגדת סיני תקפה את חטיבה 91 בחזית ובאגפה המזרחי.

במקביל תקפה אוגדת גיורא את חטיבה 76 מהחזית, ואילו חטיבת הצנחנים בפיקודו של אל"ם נחמיה תמרי, מתוגברת בטנקים, תימרנה באגף שבין הסורים לאגם קרעון. ב-9 ביוני, יום לפני התקיפה, פתח כוח דני ורדי את הציר המערבי לאחר הקרב על מיידון. סמח"ט גולני, אל"ם גבי אשכנזי, כבש בתנועה מהירה מגיזין עוד באותו היום את שטח המפתח, גיבל ברוך. תחת פיקודו היו גדוד חי"ר 51 ופלוגת טנקים. כך שהכלת המערך הסורי באגף המערבי הושלמה בעוד מועד.

הרעיון המרכזי היה לתקוף בכל הצירים ובמקביל להשמיד את שריון האויב מטווחים רחוקים, להסתער תוך תנועה ואש, לאתר נקודות תורפה במערך הסורי כדי להוציא משיווי משקל מהר ככל האפשר ולאבטח את האגף המזרחי מפני התקפת-נגד של דיוויזיה 3.

ההתקפה של חטיבה 7 בפיקודו של אל"ם איתן קאולי באגף של אוגדת גיורא והחדירה לעומק של חטיבת ריבקין בתפר שבין החטיבות הסוריות הכריעו את הקרב. שרידי הדיוויזיה הסורית החלו לסגת צפונה לקראת שעות אחרי הצהריים המאוחרות. כשהשמש החלה לשקוע, היה כל מרחב הלחימה של הגיס מכוסה בעשן הטנקים הבווערים ובענני אבק סמיכים, עד כי קשה היה להבחין בין אויב לעמית. רעם התותחים נדם, ורשתות הקשר השתתקו. ידעתי שזה המצב שכל מפקד שריון מייחל

לו, קרי מצב שבו הוא יכול לנצל מייד את ההצלחה ולעבור להתקדמות ולרדיפה אחרי האויב הנסוג. את הפקודות נתתי ברשת הגיס: אוגדת סיני תמשיך לנוע ותכבוש את מרחב ינטא ותהיה בכוננות לבלום את החטיבה הממוכנת 21 של דיוויזיה 3 שהחלה לנוע מכיוון מזרח לעבר לבנון. אוגדת גיורא, שסבלה ממחסור בדלק ובתחמושת, תתארגן במרחב שנכבש ותהיה בכוננות לנוע צפונה עם שחר. חטיבת מיקי מאוגדת גיורא תנוע מייד צפונה בגזרת האוגדה כדי להיערך מול האויב עד "מיכה" 40 (2 ק"מ דרומית לסולטן יעקוב. מדובר בשטחים שולטים לכיוון צפון) למטרות בלימה וחסימה. כוח יוסי פלד עם גדוד טנקים, חטיבת נ"ט בפיקודו של אל"ם עוזי בר-צחק ועוד גדוד צנחנים בפיקודו של סא"ל נחשון ישראלי יעונו בגזרה המערבית וישתלטו על כביש ביירות-דמשק וימנעו מחטיבה 81 מדיוויזיה 3 לנוע לעבר הגיס. לאחר שסיימתי להעביר את הפקודות בקשר, החל הגיס לנוע צפונה בתנועת לילה לעבר משימותיו החדשות.

בשעת ערב מאוחרת המראתי במסוק לדיון לילי במפקדת פיקוד הצפון. ביקשתי מהטייס לחוג מעל הכוחות, ולשמחתי נוכחתי שרוב החטיבות ויחידות הארטילריה נעות לפי התוכנית. עם זאת הייתי מוטרד מהעדר המודיעין בנוגע למקום היערכותה של החטיבה הממוכנת 58 מדיוויזיה 1 ובנוגע לכיווני התנועה של דיוויזיה 3. לפני שעליתי למסוק העברתי את הפיקוד לסגני, אלוף אהוד ברק.

התעוררתי מהמגע הרך עם הקרקע כאשר נחתנו ב"מנחת האלוף". נאמר לי שהדיון החל שעה לפני כן ב"חדר הדיונים הקטן" - חדר עלוב צר ומחניק ששימש מקום לינה ל"נהגי בוס". בכניסה ניצב קצין משטרה צבאית עקשן ולא איפשר את כניסתי פנימה. הייתי עייף ואדיש ובמידת מה משועשע מהמצב המביך. לפתע הגיח מהאפלה מפקד המחנה עם כמה טבחים שנשאו מגשים מלאי כריכים וקומקומי קפה. בזכות היכרותי איתם הצלחתי להיכנס לקודש הקודשים.

עשרות קצינים בדרגות בכירות השתתפו בדיון, ובהם קציני מטה של הפיקוד, ראשי אגפים מהמטכ"ל, קציני חיל ראשיים, אלוף הפיקוד, הרמטכ"ל ושר הביטחון. הדיון התמקד בשתי סוגיות: הסוגיה הראשונה עסקה בהפסקת האש שאמורה הייתה להיכנס לתוקף למחרת, 11 ביוני, בשעה 12:00. הופתעתי מכך. נותרו לנו רק כ-13 שעות להילחם - זמן קצר לכל הדעות. הרגשתי שכובלים אותי בסד ומגבילים את חופש התמרון והפעולה המבצעית של כוחותי מסיבות מדיניות. וכך אמר שר הביטחון: "הפסקת האש תיכנס לתוקפה מחר, בשעה 12:00. ראש הממשלה טילפן כמה פעמים הנה ומסר לי שהוא דיבר עם נשיא ארצות הברית על כך. עכשיו הוא קיבל טלפון מהיג

(מזכיר המדינה) על כך... מחר ב-11:00 תהיה הודעת ממשלה האומרת שהשגנו את מטרתנו".

הסוגיה השנייה שבה דנו באותה הישיבה הייתה כיצד נערכים מול דיוויזיה 3. הדעות נחלקו בנושא. היו כאלה שטענו בלהט שיש לפעול נגדה בדרך התקפית. אחרים, ואני בתוכם, חשבו שהדרך היעילה היא להשמידה בקרב הגנה ממערב באמצעות הכוחות הכפופים ליוסי פלד ומכיוון דרום באמצעות יתר הכוחות. כל זאת לאחר כניסתה של הדיוויזיה לשטח ההשמדה בבקעה.

אימוץ צורת הקרב הדפנסיבית היה נכון לא רק מבחינה טקטית אלא גם מבחינה מדינית, שכן עלתה השאלה עד כמה להרחיק את הלחימה נגד הסורים ולאיוה טווח להגיע בגזרה המזרחית. שר הביטחון קבע שאין לעבור את תחום ה-40 ק"מ. זו הייתה הוראה קשה, חריגה, כובלת ובלתי סבירה בקרב שריון בשריון שכולו נשען על תמרון, על תנועה ועל אש.

בחילופי הדברים בין הרמטכ"ל, שהציג גישה גמישה יותר שתאמה את הצרכים המבצעיים, לבין

אמרתו לאמיר: "אתם שם בפיקוד השתגעתם לגמרי. קדושת 40 הקילומטרים אינה רלוונטית במקרה הזה". כאשר חזר אלי בקשר בשנית אחרי כמה דקות, הוא אמר לי שהפקודה מחייבת

השר אמר השר: "יתנו לו (לינוש) פקודה ספציפית, (בנוגע ל-40 הקילומטרים). הוא השיג את מטרתו, הוא נלחם כל היום בגבורה והשיג את מטרתו, ובה הוא גמר, פרט לנקודה אחת, שתיים או שלוש או ארבע... ספציפיות מוגדרות בשם וני"צ בעומק. לא, אל תתנו לו לזוז".

אני ואלוף הפיקוד, אמיר דרורי, יצאנו להתייעצות קצרה ליד המסוק שהטיס אותי חזרה למפקדת הגיס. בעודי באוויר הוריתי בקשר ליוסי פלד להתגנב במהירות צפונה ולתפוס את כביש ביירות-דמשק ואת השטחים השולטים עליו כדי להכין את קרב השריון בשריון. ידעתי שרק הוא יוכל לבצע את המשימה במגבלות הזמן שהלך ואזל במהירות. לפני הנחיתה הספקתי לבקש מקצין האג"ם להחיש את תנועתה של אוגדת סיני באגף המזרחי ולהגיע למרחב ינטא מוקדם ככל שניתן. התוכנית שלי הייתה פשוטה: להיערך בצורת האות הלטינית U בתקווה שהסורים יתפתו וייכנסו פנימה תוך כדי תנועתם דרומה.

ישבתי בחמ"ל הגיס והאזנתי, כמנהגי, לרשתות הקשר השונות. השחר עמד להפציע בתוך כשעתיים.

לפתע קיבלתי הודעה להחזיר אחורנית את יוסי פלד עם כל כוחותיו. אמרתי לאמיר: "אתם שם בפיקוד השתגעתם לגמרי. קדושת 40 הקילומטרים אינה רלוונטית במקרה הזה". כאשר חזר אלי בקשר בשנית אחרי כמה דקות, הוא אמר לי שהפקודה מחייבת. קולו הסגיר את העובדה שהוא חש אי-נוחות לומר לי את הדברים האלה. יוסי, בהיותו קצין שריון מנוסה, האזין לרשת הפיקודית ושאל אותי מה לעשות. אמרתי לו: "דלג מגמה אחת אחורה והיערך לשב"ש (קרב שריון בשריון) בבוקר. שיהיה לך בהצלחה".

בעלות השחר הבנתי מרשת הקשר של חטיבת מיקי שמשוה רע קורה להם. התברר שהגדוד של עירא נקלע למצב קשה. מהשיחה ברשת הגדודית דליתי את הנתונים הבאים: הגדוד עומד בשרדה בשטח השמדה פתוח כשניים עד שלושה קילומטרים צפונית לציר "מיכה" 40, בקרבת הכפר סולטאן יעקוב, הממוקם על פסגת גבעה גבוהה. כוחות קומנדו סוריים חמושים בטילי נ"ט מנסים להסתער עליהם ממולם, ובאגף המערבי ממוקמים טנקים בעמדות ירי ויורים לעברם.

אחרי איסוף נתונים נוספים והערכת מצב מהירה קיבלתי את ההמלצה של ראש מטה הגיס, תא"ל מצנע, שצפה על האירועים מאחד הרכסים, שצריך לחלץ את הגדוד במהירות לאחור. היה חשש סביר שהכוח נמצא בלב מערך נ"ט של הדרג העורפי של דיוויזיה 1. האחריות לביצוע המשימה הוטלה על מפקד אוגדת עידן. בחיפוי אש טנקים וסיוע ארטילרי של שלושה אגדים וירי טילים מסוג חביב החל חילוץ גדוד הטנקים שעמד, לפי תיאור המג"ד, על סף השמדה. המשימה הושלמה בשעת בוקר מאוחרת. תוצאות הקרב המיגיע היו חמורות מאוד: שישה אנשי צוות הוכרזו נעדרים, שמונה נהרגו, 30 נפצעו. בשטח הלחימה הושארו שישה טנקים ושלושה נגמ"שים. בתחקיר שנעשה למחרת גיליתי סתירות רבות בין הגרסאות השונות של סגן מפקד הגיס, מפקד האוגדה, המח"ט ומפקד הגדוד. סיכמתי את הדיון באומרי שלמרות הקרב הכושל ברמת המח"ט ואי-הבהירות הכרוכה בחציית ציר "מיכה" 40 וציר "טובלנו" בניגוד לפקודתי המפורשת, אני, מפקד הגיס, לוקח עלי את האחריות המלאה, ועם האשמים נמצה את הדין במעמד אחר.

באגפים של הגיס התרחשו אירועים מעניינים שהצדיקו את התוכנית לנוע צפונה בשני מאמצים גייסיים נפרדים. דיוויזיה 3 החלה להתקרב למרחב הלחימה של הגיס. בגזרה המזרחית בלמו כוחות של אוגדת סיני את התקדמותה של חטיבה ממוכנת 21 ומנעו בכך את כניסתה ללבנון. בגזרה המערבית בלם כוח יוסי את כוח החלוץ של חטיבה 81 תוך ניהול קרב מזהיר שהיה מבוסס על הפעלת מארב של

טנק T-62 שצריחו הועף | הכוחות הסוריים איבדו בקרבות השריון 233 טנקים ו-65 גנמ"שים

הכישלון המבצעי חשף תחלואים רבים כגון צבא בלתי מקצועי ולא מאומן הסובל ממחסור במנהיגות ובפיקוד, צבא שאינו דבק דיו בהשגת המשימה בכל תנאי, צבא שתרבות הלחימה שלו השתנתה, ובמידה מסוימת אינו רואה בהכרעה ערך עליון.

עד המלחמה האחרונה האמינו ממשלות ישראל ביכולתו של הצבא להגיע תמיד ובכל תנאי לניצחון בשדה הקרב. הקביעה הזאת הפכה להיות גורם ערכי ואסטרטגי חשוב בהערכות המצב של הדרגים המדיניים ואבן פינה בעת קבלת החלטות בממשלה בתחום הביטחון הלאומי ומדיניות החוץ.

עוצמתו של צה"ל והאמונה הבלתי מסויגת ביכולתו נסכו ביטחון בקרב קברניטי המדינה בבואם לקבל החלטות קשות. הצבא העניק לדרג המדיני את הגמישות הנדרשת ואת ממד הזמן והמרחב הנחוצים לממשלה כדי לגבש את החלטותיה. בסתר ליבם ידעו המנהיגים שאם ההחלטות יהיו שגויות ומסוכנות, צה"ל, בלחימתו העיקשת ובמנהיגות הקרבית של מפקדיו, יוכל תמיד לתת מענה מבצעי נכון, גם אם המחיר יהיה יקר. אחרי המלחמה של קיץ 2006 השתנו הדברים. ישראל איבדה במידה מסוימת מכוסה ההרתעה שלה בקרב אויביה. תדהמה וזלוזל הייתה תגובתם של ידידינו. החשוב והכואב מכול הוא חוסר האמון שחשה הממשלה כלפי הדרג הצבאי וכלפי חלק ממפקדיו. יעבור עוד זמן עד שהצבא ישקם את מעמדו. במציאות הביטחונית של מדינת ישראל חשוב שהדבר ייעשה במהירות.

הפעלת הגיס במלחמת שלום הגליל היא הוכחה לנכונותה של התפיסה שלפיה אין דרך מעשית לנצח במלחמה ללא מהלכים קרקעיים, ללא השתלטות על השטח וכיבושו, וכן היא הוכיחה שאין תחליף לכוחות המשוריינים אם רוצים להשמיד את האויב ולצלוח את מערכי

במלחמת ששת הימים הגיע צה"ל בתוך ארבעה ימים לתעלת סואץ. במלחמת יום הכיפורים, למרות ההפתעה האסטרטגית בפתיחת המלחמה, הייתה דמשק אחרי שבועיים בטווח הארטיקרי של כוחותינו, ובתוך שלושה שבועות היינו במרחק של כ-100 ק"מ מקהיר. במבצע ליטני התמקם צה"ל אחרי ארבעה ימים לאורך נהר הליטני. במלחמת לבנון הראשונה נכבשה מזרח ביירות בסוף השבוע השני לחימה. במלחמת לבנון השנייה הגיע צה"ל אחרי 33 ימי לחימה למרחק של שלושה עד חמישה קילומטרים מהגבול. הידרדרנו למצב הטרגי הזה היות שהמערכת הצבאית האמינה בתורת לחימה הזויה, שלפיה המטוס מחליף את הטנק, והטייס את לוחם גולני.

ההבדל הבסיסי והיסודי בין מלחמת לבנון השנייה למלחמות האחרות שניהל צה"ל הוא שזו הפעם הראשונה שצה"ל "לא סיפק את הסחורה", לא ניצח במערכה. הצבא הביטיח לממשלה מתוך יהירות ניצחון קל ומהיר, אבל ישראל הפסידה במלחמה.

טילי נ"ט מטווחים רחוקים. הפיתוי לפרוץ מזרחה וצפונה, הרחק מעבר לתחום 40-45 הקילומטרים, היה גדול.

כמה דקות לפני השעה 12:00 נחת ליד החפ"ק הרמטכ"ל, ובכך נגנזה התוכנית סופית. הדיוויזיה המשוריינת 3 ניצלה מהשמדה. הפסקת האש נכנסה לתוקפה כמתוכנן. בארבעת ימי הלחימה, בין 8 ל-11 בחודש, הסתכמו אבדות הגיס ב-101 הרוגים, 544 פצועים, 6 נעדרים ו-41 טנקים מושמדים. הכוחות הסוריים איבדו בקרבות השריון 233 טנקים ו-65 גנמ"שים.

סיכום ולקחים

הפעלת הגיס במלחמת שלום הגליל היא הוכחה לנכונותה של התפיסה שלפיה אין דרך מעשית לנצח במלחמה ללא מהלכים קרקעיים, ללא השתלטות על השטח וכיבושו, וכן היא הוכיחה שאין תחליף לכוחות המשוריינים אם רוצים להשמיד את האויב ולצלוח את מערכיו. הכוח האווירי, על שלל הטכנולוגיות של החימוש החכם, אינו יכול להיות תחליף. חיל האוויר ממלא תפקיד חשוב במערכה היבשתית, אבל לעולם לא יהיה גורם מכריע בה. בגלל מלחמות האינתיפאדה נשכחה התפיסה האופרטיבית של הפעלת כוחות על-אוגדתיים. התפיסה החדשה ראתה בתמרון ההתקפי כורח מגונה. צה"ל הניח שניתן להכריע את המערכות הבאות מן האוויר בלבד. מעצבי תורת הביטחון החדשה הפנו עורף לאחד היסודות החשובים ביותר בתורת הביטחון הלאומי - הרחקת המלחמה מגבולות המדינה באמצעות מתקפה מערכתית כוללת לעבר עומק האויב מהר ככל הניתן.